

לפני 25 שנה

האנטישמיות בארצות-הברית, "דיווח מיוחד" הוקדש לכתיבת האפשרויות של מילחמה גרעינית בעולם ובמרחב. בשער הגיליון: מפקד, ישראל/ ארם פרידמן.

אהבת חמה וחסן * מילחמת החרוזים של עמוס קינו

בדידי מוסי * ש"י עגנון מעיד בבית-המישפט *

נחום גולדמן על הכבוד הישראלי האבוד

הממשלה

ניצחון גדול מהתיקנות

אחרי שבועות ארוכים ורבים של משא ומתן, השמעות הדדיות, הכחשות והכחשות-שכנגד, הגיע בראשית שבוע זה לסיומו השלב הראשון והעיקרי במיקוח להרכבת הממשלה החדשה. שבועות רבים הוקדשו להתנצחויות קטנות, גניפונף ה"ש"ט ששמו מ"פ"ם כלפי הציונים הכלליים, אך בסופו של דבר חזרה מפא"י לקו שהיה ברור לה למעשה מהתחלה: הרכבת ממשלה עם הציונים הכלליים ביחד, כי בסיס להצטרפותן של שאר המפלגות העירוניות.

העניינים שהועלו השבוע על שולחנות מלון דן המפואר, לשם סיכום, שהיו חשויים ביום כללם, לא כללו את הפרט החשוב ביותר. הציונים הכלליים דרשו שינוי הנור הלב בעבודת מליאת הממשלה. כי הנהלה הקיים קבע, שבכל השאלות שבהן קיימים ניגודי-דעות גדולים מדי, הועמד העניין להצבעה ועבר ברוב המפא"י הניכר. לא היתה לציונים הכלליים כל אפשרות להתמודדות אמיתית בתוך הממשלה.

מלבד שאר העניינים שבהם תבעו הציונים גיבוי כלליים הכרעה עוד קודם שתורכב הממשלה, הם דרשו קביעת נוהל חדש: בשאלות יסוד מסיימות לא יובא הדיון בפני מליאת הממשלה, אלא אחרי הסכם מוקדם בין מפא"י והציונים הכלליים. שתי המפלגות הגדירות את תחום העניינים ש"עליהם יחול כלל זה.

סיבות לחגיגה. אנשי מפא"י אינם ששים כלל להסדר זה. סעיף זה, שעליו לא ששו אנשי מפא"י כלל, הוא שעיכב את הרכבת הממשלה לזמן ארוך. אולם משה שרת נטל את היוזמה לידיה, משראה כי שבוע שעבר שהבכירה היא הסכם עם הציונים הכלליים או בחירות חדשות. הוא רמז למנהיגי הציונים הכלליים על נכר נותן להתפשר גם בעניין זה. שלא בהתאם למקובל, בשיחה פרטית עם ד"ר פרץ ברבר שטיין, מנהיג הציונים הכלליים, מעל לראש שיהיה של נציגי הצדדים שהשתתפו ב"משאומתן.

ההסכם היותו ניצחון גדול לציונים הכלליים, שניצלו את העובדה שלמפא"י אין ברירה. הניצחונות שהושגו היו:

● כלכלה: מפא"י הסכימה שהפעולה הכלכלית תתקדם בכיוון לביטול הכולל של הפיקוח על מטבע חוץ. אם כי אין להניח שהביטול המלא יושג עוד השנה, והסכם על אי-אלה ביטולים חלקיים כבר בשנה זו.

● מינוטים: ענייני המימשל הצבאי באזורים הצבאיים יועברו למישרד-הפנים שבראשות ישראל רוקח, ואילו הצד הפנימי של עניינים אלה יימצא בטיפול משרד החוץ. אשר למדיניות הגבוהה בענייני מיעוטים, הוסכם על הקמת ועדת שרים המורכבת משרי הפנים, החוץ והביטחון, אשר תהיה הגוף המכריע בעניינים אלה. הסדר זה יקל על הציונים הכלליים לקבל ידיעה את הפיקוח המלא על העניינים הערביים.

* מופלגת הציונים הכלליים, שמו הקור דם של המרכיב הליברלי (מיפלגה ל"י ברלית) בליכוד כיום.

● חינוך: נקבע כי יהיה סגן לשר-החינוך והתכנית מטעם הציונים הכלליים. דרישה זו התקבלה למרות הודעתו של שר-החינוך והתכנית, פרופ' בן-ציון דיי, נור, כי יתפטר אם תתקבל החלטה זו.

● אחוז החסימה: התקבלה גם החלטה לטת פשרה בעניין זה. במקום הגבול של חמישה אחוזים, שהציעה מפא"י, הועמד הגבול לקראת הבחירות לכנסת השלישית על חמישה מנדטים, כלומר 4.2 אחוזים.

בסך-הכל היו למנהיגי הציונים הכלליים כל הסיבות לחגוג השבוע את סיומו של המשאומתן. אילו אמר להם משהו בראשיתו כי ישיגו את כל שהשיגו, הם לא היו מאמינים. ולמעשה היו נכונים להיכנס לממשלה גם תמורת פחות הישגים.

עיתונות

אדם וחוה

ANYTHING YOU CAN DO — I CAN DO BETTER

השבועונים קולנוע ועולם הקולנוע דמו לפני חודש לאני אוקלי אשת לפידות, במחזה המוסיקלי של איירוינג ברלין. קולנוע, שנולד לפני 15 שנה לגרשום קימרוב, היה במשך שנים מנתן השבועית של ילדות רבות מגיל שבע עד 40, סיפר להן על הרפתקות חייו הרומנטיות המעודכנות של ארול סלין, על בעלה האחרון של לנה טרנר ועל לבטי ההתבגרות של אליזבת טיילור.

עולם הקולנוע הוא התווה שקפצה מצלם עו של קולנוע. קמו כמה עובדי קולנוע יום בהיר אחד, לקחו את כל החומר ש"עשוי היה לעניין אותם, ועזרו למוציא לאור שמואל פרידמן לפתוח עיתון, שנבי דל מקודמו רק בחלק הראשון של שמו. השניים נדמו, משך הזמן, לאחים-תאומים שכל אחד מנסה למצוא אצל השני כתם לידה שאיננו אצלו. הקורא כמעט שלא הבחין ביניהם.

לפני שנה יצא עולם הקולנוע בתמונת-

שער ציבעוניות. כעבור שבוע בדיוק היה שער של קולנוע ציבעוני אף הוא. השניים המשיכו במירוץ המרתוני, שהגיע לשיאו כאשר לפני חודש הוגדל עולם הקולנוע, ששערו חזר להיות ללא איפור. שימחתו לא ארכה, כי בשבוע שלאחר מכן התנור ססו בקוסקים גיליונות קולנוע באותו גור, דל, אך יחד עם זה ציבעוניים. כששמע גרשום קומרוב הממושקף וכסוף-השיער, שעולם הקולנוע נותן במדור השאלות תשובות לחידון שמפרסם קולנוע, השיב בחיוך: "זאת הפירסומה הטובה ביותר שהם יכולים לעשות לי".

דרכי חיים

אהבה חילאומית

חמדה לור בת ה-14 לא היתה שונה משאר התלמידות בבית-הספר בעכו, כי שמה לב לסטסן הצעיר שהקים צריף מול חלון ביתה. היא התאהבה בנער בן ה-15 ממבט ראשון. החל מאותו הרגע השתנו חייה תכלית השינוי. הסיבה: שם הנער היה חסן עינבטווי, והוא היה ערבי. תחילה התקדמה האהבה במסלול רגיל. חמדה היתה חברת השומר-הצעיר, חופשית מדיעות קדומות. לחסן היו אופניים. לא נעלם מעיני חמדה שהחל מסתובב לפני ביתה לעיתים קרובות מאד. היא אמרה לו שלום. הוא אמר לה שלום. זה היה לפני שלוש שנים.

"היא מתה בשבילי!" חיש מהר התרגלו הכל לראות את הזוג הולך לקולנוע. "הנה חמדה והערבי שלה" אמרו. לבני הזוג זה לא היה איכפת. פעם בר-החמדה מן הבית לשלושה ימים, לנה עם ידידה על שפת-הים. פעם אחרת נסעו באופניים של דודו של חסן, המוכתר-לשעבר, החיים היו הרפתקה גדולה.

הגיע היום שבו ביקר חסן בפעם הראשונה בביתה של חמדה. "אבא שאל: אין כבר יהודי בשבילך? אמרתי: זאת אחבה. אי-אפשר להפריד בין אותה. היא אמרה לו הסכים, ואמר: רק שלא תצטערי." על

חסן עינבטווי וחמדה לור
מה כל זה לעומת האהבה?

"העולם הזה" 847
תאריך: 14.1.54

ביקורה הראשון של חמדה בביתו של סיפר חסן: "אמא שאלה: מי זאת? אמרתי: חברה שלי. היא שאלה: היא אר הבת אותך? אמרתי: היא מתה בשבילי. אמר אבי: אם הוא רוצה אותה, בסדר".

יש להניח שהמאבק האמיתי בשני הבתים היה חריף הרבה יותר מכפי שנראה בספר פורים אלה. אך הסוף ודאי: הזוג עשה כרצונו, החליט והתחתן.

רא געפילטע פיש. אלא שיש חוק בארץ האוסר נישואי קטנים. בנוסף, קיים גם חוק המונע נישואי בני עדות שונות. חמדה נאלצה לחכות עד שימלאו לה 17, תקבל תעודת-זהות ותמיר את דתה. אולם לא היה לה כל חשק לחכות. בני הזוג שכרו חדר, ועברו לגור בו יחד. מיטה ענקית תפסה את מחצית החדר, וחציו השני היה תפוס עלידי ארון, רדיו וכמה עשרות תצלומים של חסן. כאן מבלה חמדה את ימיה באושר, שעה שחסן עובד בקיבוץ קרוב. אין לה בעיות של בישול: "אין הבדל בין ספגוילים וערבים. שנינו לא אוהבים געפילטע פיש", היא אומרת.

בעוד חסן למד עיברית יפה, התמחתה חמדה בערבית, והיא מסתדרת היטב עם שכנותיה הערביות. העתיד נראה לבני הזוג חלק. בעוד כמה שבועות תקבל חמדה את תעודת-הזהות, ותתאסלם. היא תשנה את רישום דתה, ואחר יבוא תור החתונה או, ליתר דיוק, תור החתונות: חתונה ממשפחתית מסורתית אצל אמו של חסן, ואחר-כך חתונה באחד האולמות בשביל חמדה צעירים. חבריו של חסן וחברותיה של חמדה, שניהם עדיין אינם חושבים על בעיות רחוקות יותר, כגון ילדיהם. הם בטוחים שהכל יבוא על מקומו בשלום. ככלות הכל, מה כל זה לעומת האהבה?

אנשים

● מדורו היומי של עמוס קינו בעיתון חרות, שנעלים קטנים, עורר את חמתו של בן גבע, אדום-הזקן ירידיה (דידי) מנוסי שתקף אותו במדור יומי אחר בלשון זו:

"שועל מחורר ופגוע-חרב / החל לנופף לעת ערב / בנס "החרות" / ובשכר השרות / זכה למלא פיו בטרף."

תשובת חרות, פגומת המישקל השירי, שלטענת קינו לא נכתבה על-ידיו. לא איתר רה לבוא:

"היה היה איש בשם דידי, / בולשן מבוסס וסולידר, / את חוטמו המגואל / בין שיני השועל / הוא נעץ / ויילל: "רחבות, יאסידיו!"

● כשנשאל הסופר שמואל-יוסף (ש"י עגנון) צ'צ'קס, בעדותו במישפטם של תושבי שכונת חלפיות נגד עיריית ירושלים שהקימה את המיזבלה העירונית בשכונת להם, אם הזוברים מן המזבלה מופיעים רק בעיקבות הרוח המזרחית, צי"ט הסופר מישפט תלמודי: "ארבע רות חות מנשבות בירושלים בכל יום." כשנחקר אם ביקר במיזבלה אי-פעם, השיב בסיג' ניוו המייתוד: "מה היה לי לבקרה? היא באה אלי".

● אמר ד"ר נחום גולדמן, בהסבירו את תוכניותיו לעתיד: "בארץ הזאת — מכבדים אדם יותר משלושה חודשים — אם בכלל מכבדים אותו."